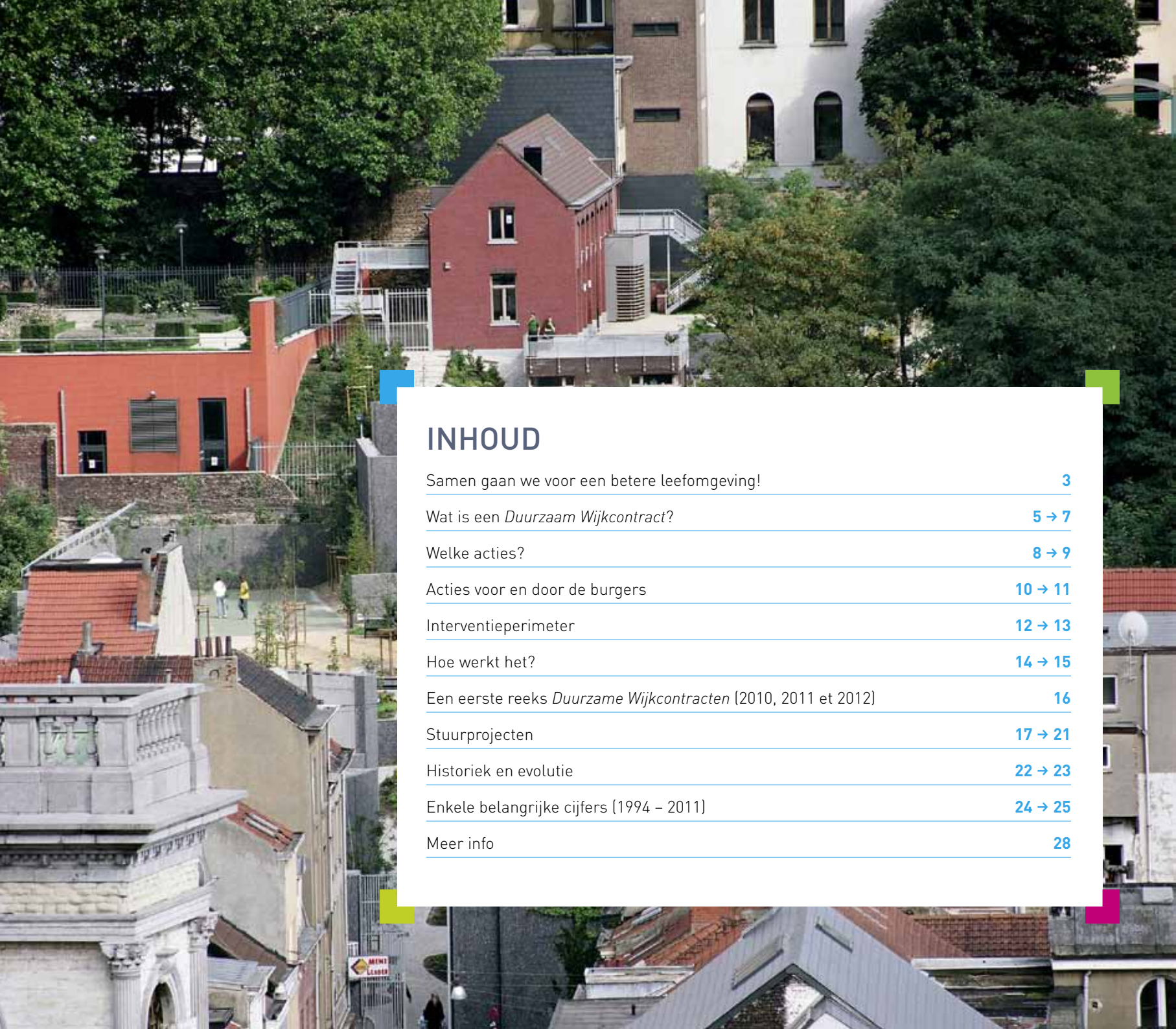

DUURZAME WIJKCONTRACTEN

BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST

www.wijken.irisnet.be

INHOUD

Samen gaan we voor een betere leefomgeving!	3
Wat is een <i>Duurzaam Wijkcontract</i> ?	5 → 7
Welke acties?	8 → 9
Acties voor en door de burgers	10 → 11
Interventieperimeter	12 → 13
Hoe werkt het?	14 → 15
Een eerste reeks <i>Duurzame Wijkcontracten</i> (2010, 2011 et 2012)	16
Stuurprojecten	17 → 21
Historiek en evolutie	22 → 23
Enkele belangrijke cijfers (1994 – 2011)	24 → 25
Meer info	28

Samen gaan we voor een betere leefomgeving!

Reeds meerdere jaren voert het Brussels Hoofdstedelijk Gewest diverse acties op ecologisch, sociaal en economisch vlak. Deze specifieke acties hebben niet alleen tot doel een moderne stadsgewest te creëren, maar onze hoofdstad moet de komende jaren uitgroeien tot een duurzame stad, een modelstad van levenskwaliteit voor iedereen. Het initiatief van de Duurzame Wijkcontracten is één van de doelstellingen die deze huidige transformatie ondersteunt.

Deze contracten stellen het Gewest en de gemeenten in staat om, in nauw overleg met de bewoners, programma's te verwezenlijken ter ondersteuning van de kwetsbare wijken van de hoofdstad en ter verbetering van de levensomstandigheden van de burgers. Wie Duurzame Wijkcontracten zegt, zegt de inrichting van openbare ruimten en parken, het creëren van huisvesting en gemeenschapsvoorzieningen, maar ook de strijd tegen preciaire en onbewoonbare woningen, het creëren van werkgelegenheid en de versterking van het sociale leven en het verenigingsleven is een belangrijk onderwerp.

Sinds 2010 maken de milieu-eisen, die onontbeerlijk zijn voor de totstandkoming van een Duurzame Stad in de 21ste eeuw, integraal deel uit van de Duurzame Wijkcontracten. Enerzijds mikken wij op de energieprestaties van gebouwen, anderzijds ontwikkelen wij voorbeeldprojecten inzake energie, groene ruimten, behoud van de biodiversiteit, water- of afvalbeheer.

Op sociaaleconomisch vlak leggen wij ons bovendien toe op de ontwikkeling van nieuwe beroepen die verband houden met ecologisch bouwen, de ondersteuning van ondernemingen voor sociaal-professionele inschakeling, enz.

In deze brochure vindt u alle nodige informatie over deze nieuwe dynamiek van de Duurzame Wijkcontracten. Naast de wetteksten ligt onze prioriteit bij het ontwikkelen van concrete acties gericht op de verbetering van de levenskwaliteit van de Brusselaars, het behoud van ons leefmilieu en de totstandkoming van een nauwere sociale samenleving.

Laat ons samen van Brussel een Duurzame Stad maken voor iedereen!

Evelyne Huytebroeck

Brussels minister van Leefmilieu, Energie en Stadsvernieuwing

VAN ARTEVELDE / BRUSSEL-STAD

JERUZALEM / SCHAARBEK

HEYVAERT / MOLENBEEK

RAAD / ANDERLECHT

WAT IS EEN *DUURZAAM WIJKCONTRACT?*

In vele kwetsbare Brusselse wijken heeft men nood aan een beleid om de levenskwaliteit van de inwoners te verbeteren: woningen, openbare ruimten, voorzieningen, economische activiteit en een beter leefmilieu.

De *Duurzame Wijkcontracten* zijn er ter versterking van de wijken door op deze behoeften in te spelen.

Het *Duurzaam Wijkcontract* is een actieplan dat beperkt is in tijd en ruimte. Het wordt afgesloten tussen het Gewest, de gemeente en de inwoners van een Brusselse wijk. Met een welbepaalde budget legt het een programma van de te verwezenlijken interventies vast.

DE PRIORITEITEN

De projecten spelen in op cruciale behoeften inzake het bouwen of renoveren van woningen, de heraanleg van openbare ruimten, de verbetering van het leefmilieu, de totstandkoming van buurtinfrastructuur en de versterking van het sociale leven binnen de wijken. Bovendien ondersteunen zij bepaalde economische of commerciële activiteiten.

WONINGEN

VOORZIENINGEN

LEEFMILIEU

OPENBARE RUIMTEN

SOCIALE COHESIE

DE MILIEUDIMENSIE IN ALLE PROJECTEN

In elk project zit een milieudimensie. Zo voldoen de vastgoedoperaties aan veeleisende criteria inzake energie- en milieuprestaties. De openbare ruimten worden met duurzame materialen gerenoveerd, het verbruik van de verlichting wordt beheerd, het regenwater wordt optimaal benut en men stimuleert zachte manieren om zich te verplaatsen. De verschillende tussenkomsten zijn eveneens gericht op afvalvermindering en afvalbeheer, het behoud en zelfs de toename van de biodiversiteit, de aanleg van tuinen en gemeenschappelijke moestuinen en de sanering van gronden.

DE ECONOMISCHE EN SOCIALE DIMENSIE

Op sociaal vlak hebben de tussenkomsten tot doel om, naast de gerichte acties ten gunste van de jeugd en mensen met een handicap, de banden tussen alle wijkbewoners aan te halen en de solidariteit tussen de generaties te stimuleren. Het bevorderen van levenswijzen die aansluiten bij de thema's van duurzame ontwikkeling wordt eveneens sterk aangemoedigd: informatieantennes, animatie, didactisch materiaal, onderwijs, enz. De ondersteuning van werkgelegenheid en economische activiteiten is een echte uitdaging in de kwetsbare wijken, net daar waar de werkloosheid zeer hoog is. Inschakelingsondernemingen krijgen hulp bij de opleiding van jongeren en werkzoekenden, met name in beroepen die nauw aansluiten bij een duurzame stad, zoals ecologisch bouwen, de installatie van systemen voor hernieuwbare energiebronnen, tuinieren, stadslandbouw, openbare netheid, enz.

EEN PARTICIPEREND KADER

Dankzij een participatievoorziening zijn de inwoners, de verenigingen en de gemeenten nauw betrokken bij de verschillende projecten die in elk programma uitgevoerd worden, vandaar de naam "contract".

SAMENLEVEN

Door te werken met de inwoners, door het potentieel van de wijken optimaal te benutten, door nieuwe woonprojecten uit te voeren, door gezamenlijke collectieve activiteiten te organiseren, verandert de hele Brusselse stad in een echte puzzel van sociale en duurzame initiatieven.

WELKE ACTIES?

De *Duurzame Wijkcontracten*, een geheel van acties binnen vijf belangrijke interventiedomeinen.

1

HUISVESTING

- ▶ Bouw van woningen die in de eerste plaats bestemd zijn voor lage en middelgrote inkomens.
- ▶ Naleving van de criteria voor ecologisch bouwen: "passiefnorm" voor nieuwbouw en "lage-energienorm" voor renovaties.
- ▶ Aanpassing van bepaalde woningen aan de specifieke behoeften van mensen met een handicap.

2

BUURTVOORZIENINGEN EN -INFRASTRUCTUREN

- ▶ Prioriteit geven aan voorzieningen en infrastructuur voor kinderen en jongeren.
- ▶ In elk programma minstens één nieuwe structuur voor kinderopvang.
- ▶ Inrichting, uitbreiding of heraanleg van speelpleinen en recreatieterreinen.

3

OPENBARE RUIMTEN

- ▶ Verbetering van de gezelligheid en toegankelijkheid van openbare ruimten.
- ▶ Prioriteit geven aan actieve verplaatsingswijzen, aanleg van voetgangerszones, enz.
- ▶ Aanleg van nieuwe groene ruimten.
- ▶ Betere toegankelijkheid voor personen met een beperkte mobiliteit.

4

SOCIAALECONOMISCHE ACTIES

- Steun aan de socio-professionele inschakeling en aan de opleiding van werkzoekenden.
- Bewustmaking van de inwoners voor energiebesparing en respect voor het milieu.
- (Buiten)schoolse ondersteuning en preventie van moeilijkheden die te maken hebben met de adolescentie.
- Verbetering van de sociale cohesie en de openbare netheid.

5

PRODUCTIEVE, ECONOMISCHE EN COMMERCIËLE RUIMTEN

- Bouw of verbouwing van ruimten bestemd voor buurtondernemingen en -winkels.
- De oppervlakte van elke ruimte mag niet groter zijn dan 500 m² per exploitatie en elke ondersteunde winkel bevindt zich binnen of aan de rand van een bestaande handelskern.

COMMUNICATIE EN AANDACHT IN DE MEDIA

De resultaten van deze talrijke acties worden aan alle inwoners meegedeeld. Er worden verschillende hulpmiddelen gebruikt ter bevordering van deze communicatie: websites, brochures, plaatselijke kranten, informatie van de gemeente en/of van wijkverenigingen, mediacampagnes, enz.

ACTIES VOOR EN DOOR DE BURGERS

In het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voert men het beleid rond stadsvernieuwing niet vanuit een “ivoren toren”. Voordat er een beslissing genomen wordt, worden de burgers geraadpleegd en aangemoedigd om actief aan de veranderingsprojecten deel te nemen.

“ Het is mijn stad, het is mijn wijk, ik voel mij geëngageerd, het is een kans om samen met de anderen na te denken. ”

Een inwoonster

“ Een Duurzaam Wijkcontract is een oefening in democratie. ”

Een inwoner

Om de *Duurzame Wijkcontracten* uit te denken en toe te passen heeft het Brussels Hoofdstedelijk Gewest ervoor gekozen de burger centraal te plaatsen binnen het initiatief: wat wil hij? Wat zijn de behoeften? Wat zijn de prioriteiten? Hoe kan hij actief deelnemen aan de verandering van de wijk?

RAADPLEGING EN OVERLEG

Voor elk *Duurzaam Wijkcontract* wordt er veelvuldig overlegd met de plaatselijke bevolking. Samen met de inwoners wordt een gedetailleerde diagnose van de wijk opgesteld, deze zal als basis dienen voor de uitwerking van specifieke projecten. Zo komt men bijvoorbeeld te weten of de inwoners gemakkelijk toegang hebben tot gezondheidszorg, groene ruimten, ontspanningsruimten of buurtwinkels, ... met andere woorden tot alles waaruit de dynamiek van een wijk bestaat.

MEER WETEN? NEEM CONTACT OP MET UW GEMEENTEBESTUUR!

HOE DEELNEMEN?

Om deel te nemen aan de uitwerking en/of de uitvoering van het programma krijgen de inwoners van de wijk of de bewoners die in de onmiddellijke nabijheid van de wijk wonen en die bij een contract betrokken zijn, verschillende mogelijkheden.

► Iedereen is welkom op de algemene wijkvergaderingen. Ze vinden minstens drie keer plaats tijdens de uitwerking van het programma en minstens twee keer per jaar bij de uitvoering ervan.

► Deelnemen aan de wijkcommissie die bestaat uit (onder andere) acht inwoners die iedereen vertegenwoordigen die in de desbetreffende perimeter woont. Deze inwoners worden door de algemene vergadering aangesteld op basis van kandidaatstelling.

► Meewerken aan meer informele participatie-initiatieven tijdens elke etappe van het proces: 'diagnosewandelingen', workshops, projectbezoeken die in andere wijken worden afgelegd, permanenties op de openbare ruimte, feestelijke en ludieke activiteiten, enz.

► Zijn mening uiten tijdens openbare onderzoeken en overlegcommissies die door de gemeente georganiseerd worden tijdens de uitwerking en uitvoering van het programma.

PARTICIPATIE

BURGERSCHAP OPNIEUW UITVINDEN

De *Duurzame Wijkcontracten* bundelen de energie van de burgers. Het geheel daarvan is meer dan de som der delen! Zij versterken de mogelijkheden van de inwoners om betrokken te zijn bij het leven in de wijk, bevorderen de gezelligheid en spelen een essentiële rol in het sociale leven. Een actief burgerschap bevorderen is ook één van de sleutels tot het succes van deze contracten.

INTERVENTIEPERIMETER

De *Duurzame Wijkcontracten* worden niet om het even waar of hoe ingeplant. Ze worden gekozen in functie van objectieve criteria en in samenspraak met het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de gemeenten.

KEUZES GEBASEERD OP OBJECTIEVE CRITERIA

De diagnose van de te versterken wijken wordt gesteld aan de hand van objectieve criteria inzake sociaaleconomische kwesties, huisvesting en levenskader.

Op die manier geeft men voorrang aan de wijken:

- ▶ die gekenmerkt worden door grote maatschappelijke ongelijkheden: een hoge werkloosheid, kwetsbaarheid, enz. ;
- ▶ waar te kleine of onbewoonbare huizen staan of veel huizen met gebrekkige voorzieningen;
- ▶ die onaangenaam zijn om in te wonen: voorgevels en binnenruimten van huizenblokken in zeer slechte staat, leegstaande gebouwen, gebrek aan groene ruimten ;
- ▶ waar de bewoners zich onveilig voelen en waar het sociaal welzijn verzwakt is.

De hele prioritaire interventieperimeter waarbinnen de *Duurzame Wijkcontracten* plaatsvinden heet "RVOHR" of "Ruimte voor Versterkte Ontwikkeling van de Huisvesting en Renovatie".

TIEN BETROKKEN GEMEENTEN

Deze perimeter bestrijkt een groot aantal wijken die hoofdzakelijk gelegen zijn in tien gemeenten van het gewestelijke grondgebied: Anderlecht, Brussel, Elsene, Jette, Koekelberg, Sint-Gillis, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Joosten-Node, Schaarbeek en Vorst.

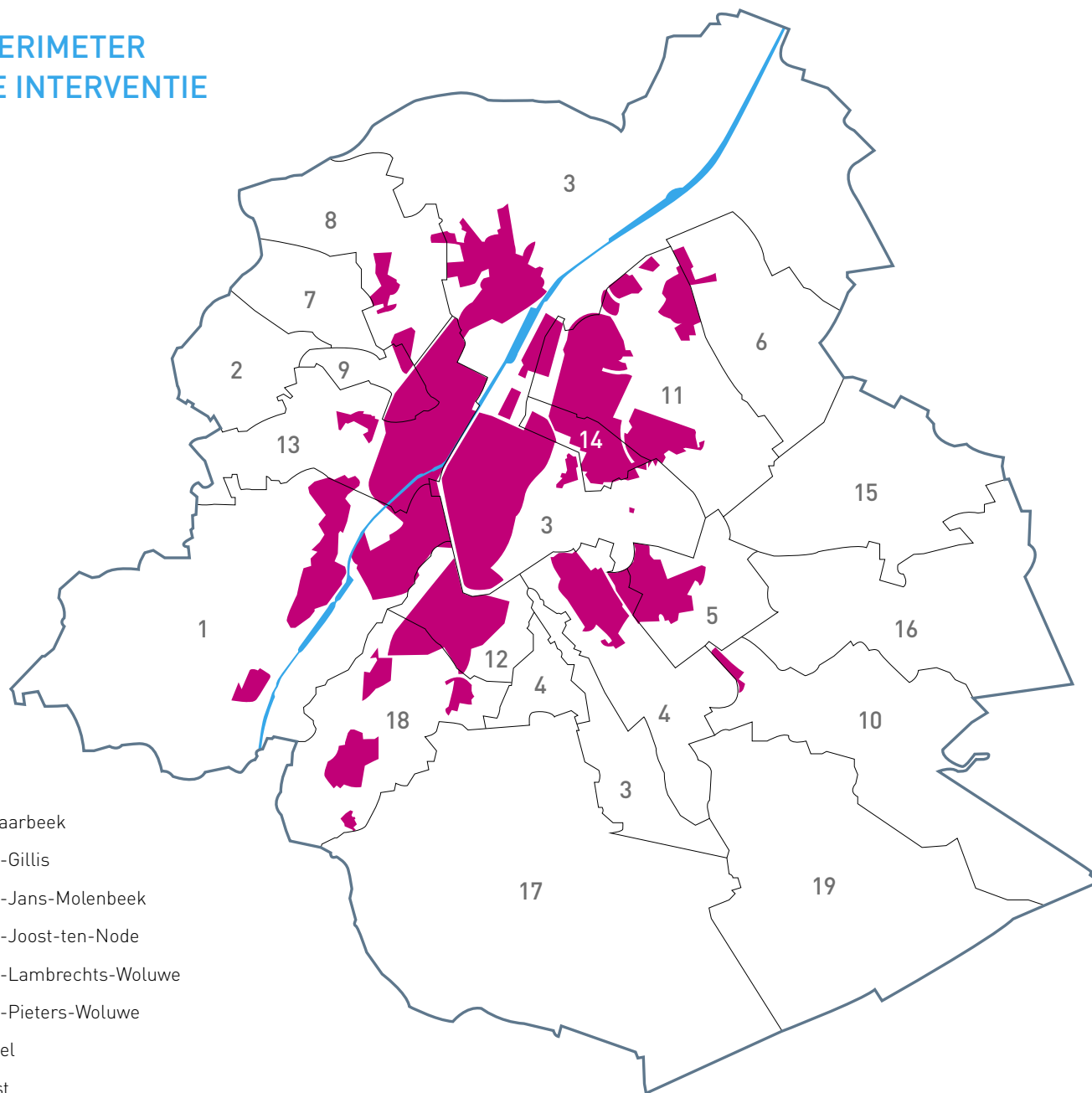
“ Er zit een zeer sociale dimensie in de Duurzame Wijkcontracten die gunstig is voor kansarmen ”

Een inwoner

“ Om tot meer sociale cohesie te komen moeten echt alle lagen van de bevolking geraadpleegd worden ”

Een inwoner

KAART VAN DE PERIMETER VAN PRIORITAIRE INTERVENTIE (RVOHR)

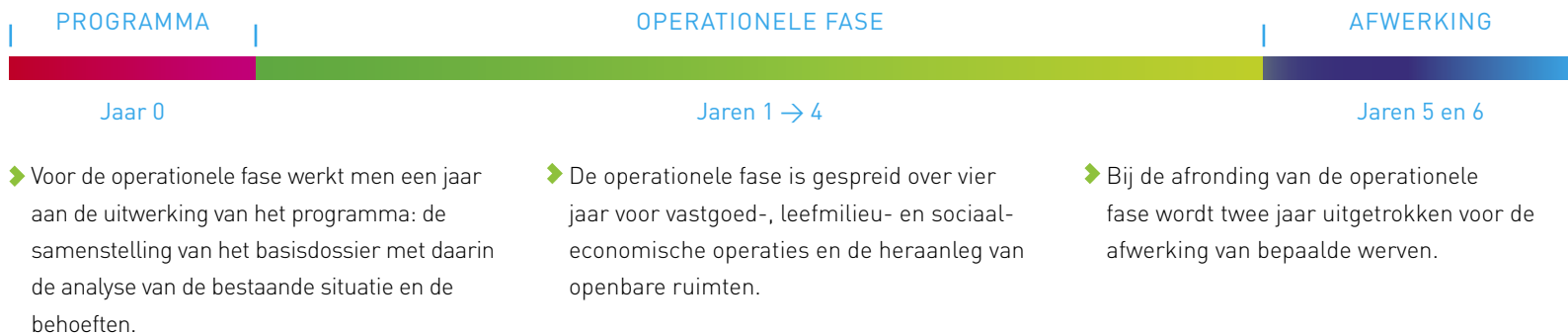

1 Anderlecht	11 Schaarbeek
2 Berchem	12 Sint-Gillis
3 Brussel	13 Sint-Jans-Molenbeek
4 Elsene	14 Sint-Joost-ten-Node
5 Etterbeek	15 Sint-Lambrechts-Woluwe
6 Evere	16 Sint-Pieters-Woluwe
7 Ganshoren	17 Ukkel
8 Jette	18 Vorst
9 Koekelberg	19 Watermaal
10 Oudergem	

HOE WERKT HET?

Een *Duurzaam Wijkcontract* wordt uitgevoerd tijdens een welbepaalde en korte periode.

Het is het resultaat van een partnerschap tussen verschillende personen en veel inspraak van de inwoners.

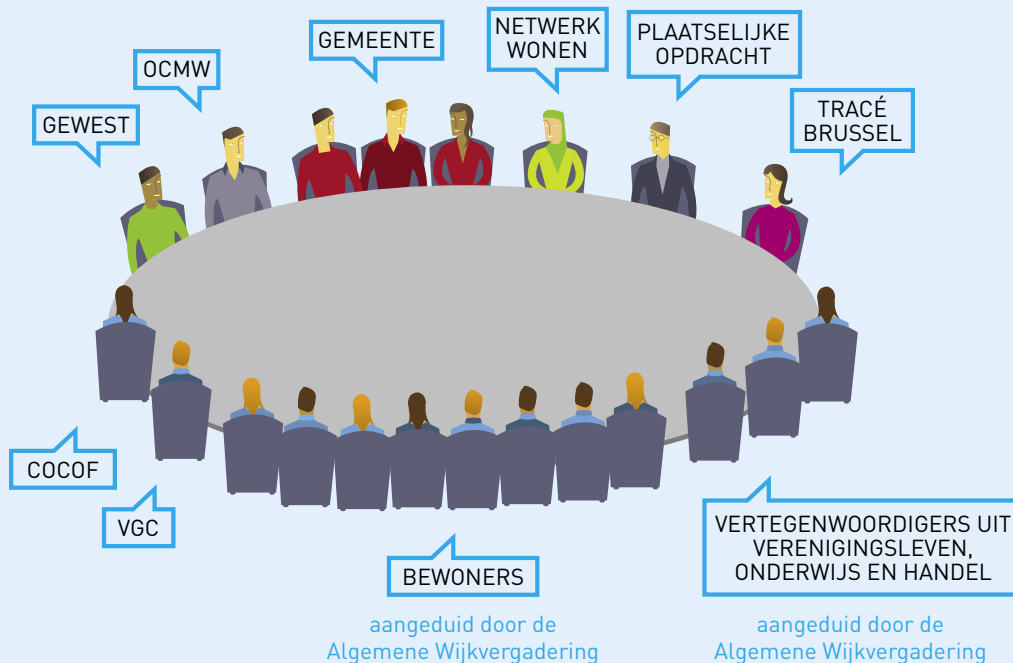

DE PARTNERS

De *Duurzame Wijkcontracten* worden uitgevoerd dankzij de tussenkomst en de samenwerking van verschillende partners om elk programma tot een goed einde te brengen:

- ▶ het Brussels Hoofdstedelijk Gewest en de administratie verantwoordelijk voor stadsvernieuwing ;
- ▶ de gemeenten op wiens grondgebied er contracten worden toegewezen ;
- ▶ de Openbare Centra voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW's) van deze gemeenten ;

- ▶ de plaatselijke actoren: inwoners, handelaars, verenigingen, enz.;
- ▶ de federale overheid, via de Federale Overheidsdienst Mobiliteit en Vervoer (BELIRIS);
- ▶ gewestelijke en paragewestelijke instanties, waaronder de Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappij voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest (GOMB) ;
- ▶ de "Commission Communautaire Française" (COCOF) en de Vlaamse Gemeenschapscommissie (VGC).

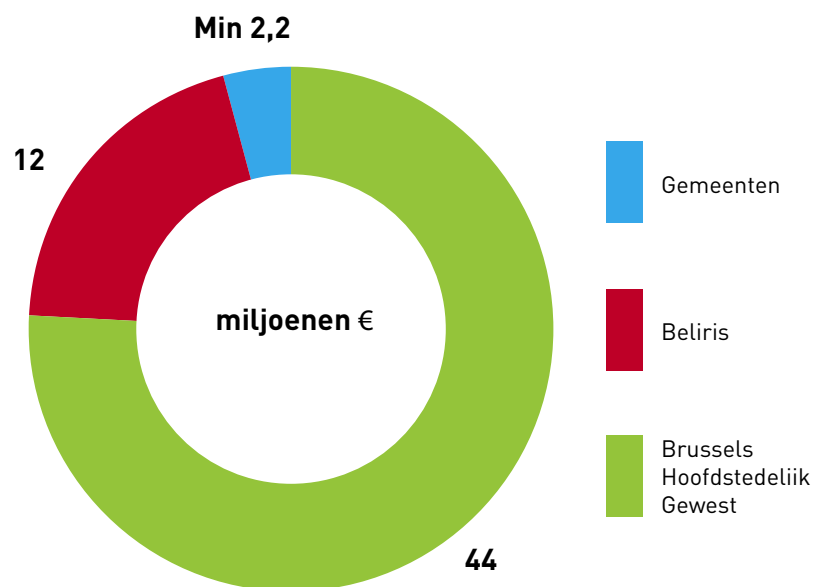
DE WIJKCOMMISSIE

De samenstelling van een wijkcommissie draagt bij tot het definiëren van de doelstellingen van elke duurzame wijk, zowel op het niveau van de uitwerking van het programma als op het niveau van de uitvoering ervan. Een wijkcommissie bestaat uit de verschillende personen die betrokken zijn bij het *Duurzaam Wijkcontract*, zoals blijkt uit het schema hiernaast. De wijkcommissie wordt minstens vier keer samengeroepen bij de uitwerking van het programma en minstens vier keer per jaar tijdens de uitvoering ervan.

FINANCIERINGEN

Elk jaar wordt een reeks van vier programma's ondersteund naar rato van:

- +/- 44 miljoen euro afkomstig van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest;
- 12 miljoen euro voortvloeiend uit het samenwerkingsakkoord tussen het Gewest en de federale overheid (BELIRIS);
- een bijdrage van de gemeenten die minstens 5% van het bedrag van het programma moet bedragen, d.w.z. een extra bedrag van minstens 2,2 miljoen euro;
- verschillende aanverwante operaties, uitgevoerd en gefinancierd door gewestelijke of paragewestelijke instellingen (GOMB, Leefmilieu Brussel, enz.) en/of privé-operatoren.

EEN EERSTE REEKS *DUURZAME WIJKCONTRACTEN* (2010, 2011 EN 2012)

De eerste reeks *Duurzame Wijkcontracten* werd uitgewerkt in 2010.

Het zijn de eerste contracten waarin de milieuaspecten volledig zullen worden opgenomen in de voorgestelde projecten. De tweede reeks werd uitgewerkt in 2011 en is dus in haar operationele fase gegaan in 2012. De vier programma's van de derde reeks werden eind 2011 gedefinieerd en zijn in hun eerste uitwerkingsfase gegaan in 2012.

DUURZAME WIJKCONTRACTEN 2010-2014 (OPERATIONEEL)

"Liedekerke" in Sint-Joost-ten-Node
"Kanaal-Zuid" in Anderlecht
"Helmet" in Schaarbeek
"Masui" in Brussel-Stad

DUURZAME WIJKCONTRACTEN 2012-2016 (UITWERKINGSFASE IN 2012)

"Omgeving Leopold II" in Molenbeek
"Koningin-Vooruitgang" in Schaarbeek
"Albert" in Vorst
"Bosnië" in Sint-Gillis

DUURZAME WIJKCONTRACTEN 2011-2015 (OPERATIONEEL VANAF 2012)

"Scheut" in Anderlecht
"Bloemenhof" in Brussel
"Historisch Koekelberg" in Koekelberg
"Wijnheuvelen-Josaphat" in Schaarbeek

VOOR ALLE INLICHTINGEN BETREFFENDE DEZE VERSCHILLENDE PROGRAMMA'S, ZIE PAGINA 28.

STUURPROJECTEN

Als voorbeeld vindt u hier vijf projecten die zijn ontstaan uit de twee eerste reeksen *Duurzame Wijkcontracten*.

HET ZENNETRACÉ

De oude Zennebedding die het hart van de huizenblokken van de Masuiwijk doorkruist, zal door Leefmilieu Brussel als stadspark ingericht worden. Op die manier wordt een doorgang van zachte mobiliteit gecreëerd en dit met een hoge ecologische waarde. Om de sociale banden te smeden zal het Zennepark de bewoners een gezellige groene ruimte en een plaats voor ontspanning en ontmoetingen geven. Het wordt een groene long, waar men tot rust kan komen in een wijk die te lijden heeft onder de hinder van de infrastructuren die haar omsluiten. De opwaardering van het oude Zennetracé omvat eveneens de inplanting van talrijke woningen en voorzieningen die het centrum van de wijk zullen versterken en de

animatie en de sociale controle in het nieuwe park bevorderen.

Het project ontwikkelt de volgende acties:

- inrichting van een groot stadspark dat past in het gewestelijke groene netwerk ;
- aanleg van nieuwe voet- en fietspaden ;
- inplanting van stadstuinjes en recreatie-ruimten ;
- bouw van meer dan 40 laagenergie-woningen ;
- verwezenlijking van verschillende voorzieningen: sportzaal, jeugdhuis, verenigingslokalen, crèche, ...;
- Opwaardering van de biodiversiteit en bewustmaking voor het milieu.

ALGEMENE GEGEVENS

Context

Duurzaam Wijkcontract
"Masui" Brussel-Stad
(2010-2014)

Dragers van het project

Stad Brussel en Leefmilieu
Brussel

Totale kostprijs

17.000.000 euros

DE BERMEN VAN LIJN 28

In Koekelberg wordt de wijk rond het Simonisplein doorkruist door treinlijn 28 die Brussel-Zuid verbindt met Schaarbeek. Langs dit traject loopt een groene doorgang, bestaande uit glooiingen. Die maakt het mogelijk een gewestelijke wandeling in te richten in de vorm van een publieke tuin of een “plantsoen” en een weg waarmee de Ganshorenstraat en de Neepstraat met elkaar verbonden kunnen worden. Deze nieuwe groene doorgang zal een voetgangersverbinding verzekeren tussen het Simonisplein in de nieuwe culturele voorzieningen die langs lijn 28 ingeplant zijn.

Het project ontwikkelt de volgende acties:

- inrichting van een groene halte in een zeer verstedelijkt gebied;
- ontwikkeling van pedagogische activiteiten gericht op de ontwikkeling van de natuur in de stad;
- inplanting van straatmeubilair en moestuinen;
- aanleg van een voetgangersdoorgang tussen de nieuwe gemeentelijke infrastructuur en het metrostation Simonis.

ALGEMENE GEGEVENS

Context

Duurzaam Wijkcontract
“Historisch Koekelberg”
Koekelberg (2011-2015)

Drager van het project

Gemeente Koekelberg

Totale kostprijs

1.534.000 euros

“ Ik verwacht van ons Duurzaam Wijkcontract zeer veel op het vlak van gezelligheid. Dat de mensen beseffen dat ze in dezelfde wijk wonen, in dezelfde straat, en dat zij voorzieningen delen, al is het maar een openbare vuilnisbak. ”

Een inwoner

DE APOLLOSQUARE

In Schaarbeek, op een steenworp van het Helmetseplein, benadrukken de Apollo-square en zijn met parkings omzoomde sociale woonblokken, het mineraal en weinig gezellige karakter van de wijk. Het stuurproject van het *Duurzaam Wijkcontract* "Helmet" voorziet dus de duurzame renovatie van de sociale woningen van de Schaarbeekse Haard. Ze zullen ook opengesteld worden voor de wijk door nieuwe buurtvoorzieningen te creëren op de benedenverdieping, wat de sociale cohesie zal bevorderen. Ten slotte zullen de square en de directe omgeving van de woningen heringericht worden tot gezellige en ludieke groene openbare ruimten en dit met een hoge ecologische kwaliteit.

Het project ontwikkelt de volgende acties:

- ▶ duurzame renovatie van de sociale woningen ;
- ▶ inrichting van gemeenschapsvoorzieningen die toegankelijk zijn voor de wijk: buitenschoolse opvang, activiteiten voor ouderen, sociaal restaurant ;
- ▶ renovatie van het plein in ruimten die door alle gebruikers worden gedeeld ;
- ▶ inplanting van stadsmeubilair en recreatieve en ludieke uitrusting.

ALGEMENE GEGEVENS

Context

Duurzaam Wijkcontract
"Helmet"
Schaarbeek (2010-2014)

Dragers van het project

Gemeente Schaarbeek
en Schaarbeekse Haard

Totale kostprijs

2.612.000 euros

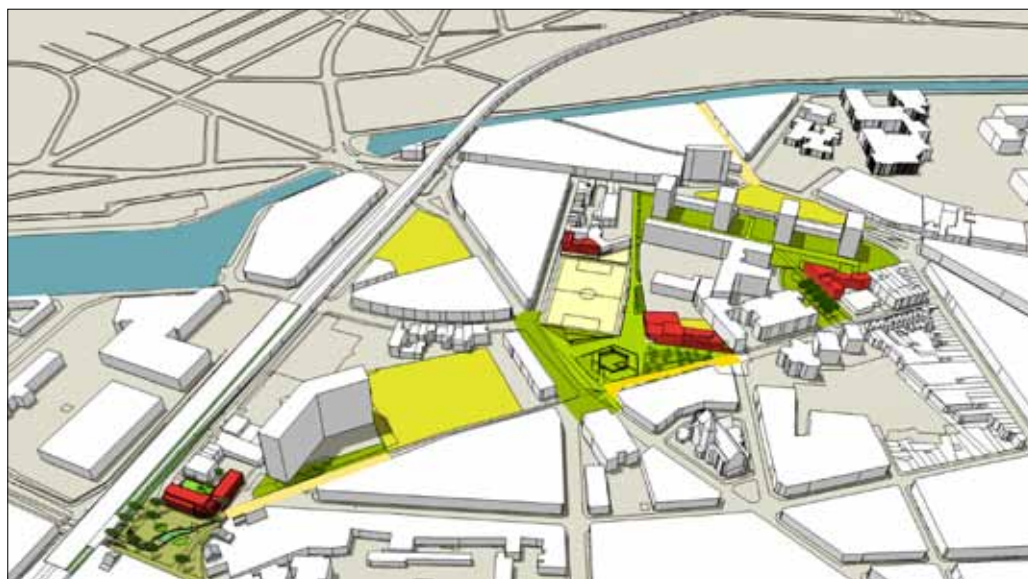
DE MOESTUINTJES VAN HET KANAAL-ZUID

De thema's duurzame voeding, bodemkwaliteit en regenwaterbeheer staan centraal in het ontwerp van het stuurproject van het *Duurzaam Wijkcontract* "Kanaal-Zuid" in Anderlecht. Dit stuurproject bestaat uit de grootschalige aanleg van 3.500 m² stadsmoestuintjes. De sociale doelstelling van dit initiatief is de bevolking de kans te geven gemeenschappelijke ruimten in te nemen en te beheren. Mensen kunnen er hun eigen groenten kweken en elkaar ontmoeten. Deze moestuintjes, en ook het nieuw sociaal restaurant, zouden een belangrijke rol moeten spelen in de verbetering van de voedingsgewoonten van de inwoners.

Op economisch vlak ontwikkelt het project eveneens een doelstelling van sociaalprofessionele inschakeling door werkzoekenden een opleiding te geven in stedelijke landbouw. Bovendien zal een deel van de moestuintjes op professionele wijze worden geëxploiteerd en zal de productie worden gecommercialiseerd. Ten slotte zal de aanleg van moestuintjes op grote schaal binnen de perimeter het mogelijk maken om vooraf te werken aan de sanering van zwaar vervuilde percelen. Met dit project kan de leefomgeving in een gedeelte van de Kuregemwijk opgekrikt worden.

Het project ontwikkelt onder andere de volgende acties:

- ▶ aanleg van 3.500 m² moestuintjes in de onmiddellijke omgeving van de sociale woonblokken "Grondelstoren" en "Albertsquare" en op de site van het Da Vinci Atheneum;
- ▶ terbeschikkingstelling van opslagruimten bestemd voor het beheer van de moestuintjes;
- ▶ bouw van een sociaal restaurant aan de voet van het Grondelsgebouw;
- ▶ uitwerking van een waterbeheersplan op het niveau van de wijk, om overstromingen en de verzadiging van de riolering te voorkomen.

ALGEMENE GEGEVENS

Context

Duurzaam Wijkcontract
"Kanaal-Zuid"
Anderlecht (2010-2014)

Dragers van het project

Gemeente Anderlecht
en Eco-Innovatie

Totale kostprijs

5.481.000 euros

DE FONTAINASWIJK

Het stuurproject van het *Duurzaam Wijkcontract* "Bloemenhof" heeft grootse plannen: het wil de Fontainaswijk, gelegen tussen de Van Arteveldestraat en het Fontainasplein, grondig herinrichten. De stadskankers die langs de achterkant van het park staan, zullen plaats ruimen voor nieuwe woningen en voor voorzieningen die op het park gericht zijn. De nieuwe gebouwen zullen aan strenge criteria op het vlak van leefmilieu beantwoorden en zullen de doelstelling van nuluitstoot van koolstof (geen enkele koolstof van CO₂ verbonden aan het energieverbruik) naleven.

Om de inwoners een echte groene stadsruimte in het hart van de stad te bieden, zal men het park inrichten volgens de principes van duurzaamheid (inheemse boomsoorten, aanplantingen die de diversiteit van fauna en flora bevorderen, enz.). Men zal speeltuinen, rust- en ontspanningsruimtes en moestuintjes aanleggen. De plaatselijke actoren met betrekking tot de sociale cohesie zullen een waaier aan activiteiten en animatie voorstellen. Dit zal het samenleven tussen alle gebruikers van het park bevorderen.

Het project ontwikkelt de volgende acties:

- inrichting van een park in het hartje van de stad ;
- ontwikkeling van het aanbod aan recreatieve en ludieke ruimtes voor de jongeren ;
- steun aan de initiatieven van sociale cohesie en animatie rond burgerzin ;
- bouw van 60 energiezuinige woningen ;
- bouw van verschillende voorzieningen: een grote polyvalente sportzaal, een horecastructuur en kinderopvang.

ALGEMENE GEGEVENS

Context

Duurzaam Wijkcontract
"Bloemenhof"
Stad Brussel (2011-2015)

Drager van het project

Stad Brussel

Totale kostprijs

24.689.000 euros

HISTORIEK EN EVOLUTIE

Net als in vele andere steden is de configuratie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest de afgelopen eeuw heel sterk geëvolueerd. De sociale en territoriale breuklijnen binnen ons stadsgewest zijn voornamelijk ontstaan door de teloorgang van de industrie vanaf de jaren '60. Als gevolg daarvan ontstonden er kwetsbare wijken.

UITTOCHT EN ACHTERUITGANG

Vanaf de 19de eeuw trekt de burgerij uit de Brusselse binnenstad weg naar de buitenwijken. Daarnaast kampt de stad met een industrieel verval, dat eind jaren '60 nog een versnelling hoger schakelt. Dit dubbele fenomeen leidt tot een verarming van volledige wijken, voornamelijk op het grondgebied van de Stad Brussel en van gemeenten als Anderlecht, Sint-Jans-Molenbeek, Sint-Gillis, Sint-Joosten-Node en Schaarbeek.

Het aantal lege opslagplaatsen, braaklanden en krotwoningen neemt steeds toe. De waarde van het vastgoed neemt een steile duik en de wijken worden vaak getto's van kansarme bevolkingsgroepen.

“VERBRUSSELING”

Vanaf de jaren '70 zien we wat men later de “verbrusseling” van bepaalde wijken zal noemen. Die bestaat uit “bulldozeroperaties” en uit de bouw van hoge kantoorgebouwen, voornamelijk in het centrum van de stad. De eerste inspanningen van de Brusselse overheid om het verval van de kwetsbare wijken tegen te gaan, kennen in elk geval een zeer voorzichtige start. Ze omvatten voornamelijk renovatiewerken met het oog op het herstellen van bestaande, maar beschadigde gebouwen. Eind de jaren '80 blijken de middelen die worden uitgetrokken voor dit “beleid van renovatie van huizenblokken en vrijstaande gebouwen” echter onvoldoende.

“De inwoners van mijn wijk verwachten dat tot hun leefomgeving aanzienlijk verbeterd wordt, en ze er iets kunnen voelen wat op geluk lijkt.”

Een inwonster

DE EERSTE DOELSTELLINGEN VAN DE HERWAARDERING VAN DE WIJKEN

Kort nadat het Brussels Hoofdstedelijk Gewest een autonoom gewest geworden is (1989) legt het voor zichzelf nieuwe doelstellingen vast. Het beleid inzake de wederopleving van de wijken wordt uitgestippeld volgens drie principes: de bouw of renovatie van huizen, de herwaardering van openbare ruimten, met inbegrip van de binnenruimten van huizenblokken, en acties gericht op de sociale cohesie. In 1993 roept een eerste ordonnantie een transversaal renovatiemechanisme in het leven. Dit was voor zijn tijd bepaald vernieuwend en werd "wijkcontracten" gedoopt. Het was het startschot voor dertien reeksen van deze wijkcontracten, goed voor niet minder dan 56 programma's die tot 2009 uitgewerkt werden. De laatste drie reeksen van deze fase lopen nog steeds.

DE NIEUWE DUURZAME DIMENSIE

Sinds 2010 heeft een nieuwe ordonnantie van de Brusselse regering dit uitgebreide programma omgevormd tot "Duurzame Wijkcontracten".

De belangrijkste specifieke eigenschap van deze drie nieuwe reeksen *Duurzame Wijkcontracten* is, zoals eerder vermeld, de centrale plaats van het leefmilieu in de gevoerde.

“ Een Duurzaam Wijkcontract moet immers een ‘sneeuwbaaleffect’ hebben: dat elke eigenaar gestimuleerd wordt om zijn eigen huis, zijn eigen voorgevel te verfraaien. ”

Een inwoner

HET MILIEU IS HET KADER WAARIN WIJ LEVEN

Het nieuwe beleid inzake *Duurzame Wijkcontracten* plaatst de milieubenadering centraal in alle acties ter versterking van de kwetsbare wijken.

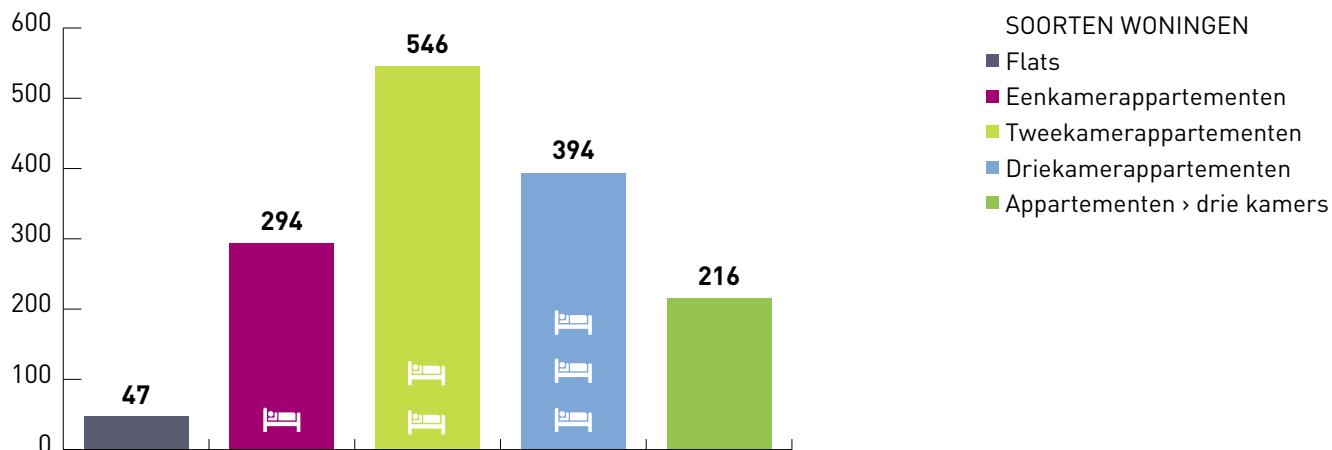

PÉQUEUR-LUCHTVAART / ANDERLECHT

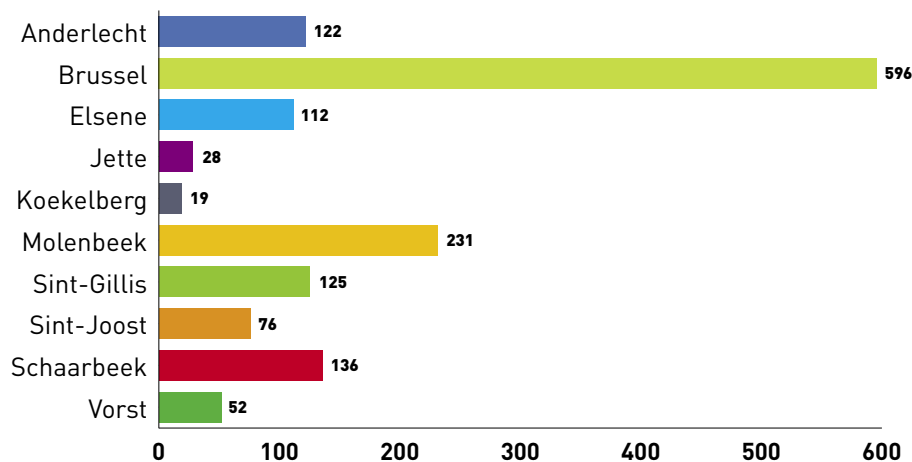
PÉQUEUR-LUCHTVAART / ANDERLECHT

ENKELE BELANGRIJKE CIJFERS (1994-2011)

In het kader van de wijkcontracten en de *Duurzame Wijkcontracten* werden er 1497 woningen gebouwd of gerenoveerd.

Verdeling van deze woningen per gemeente

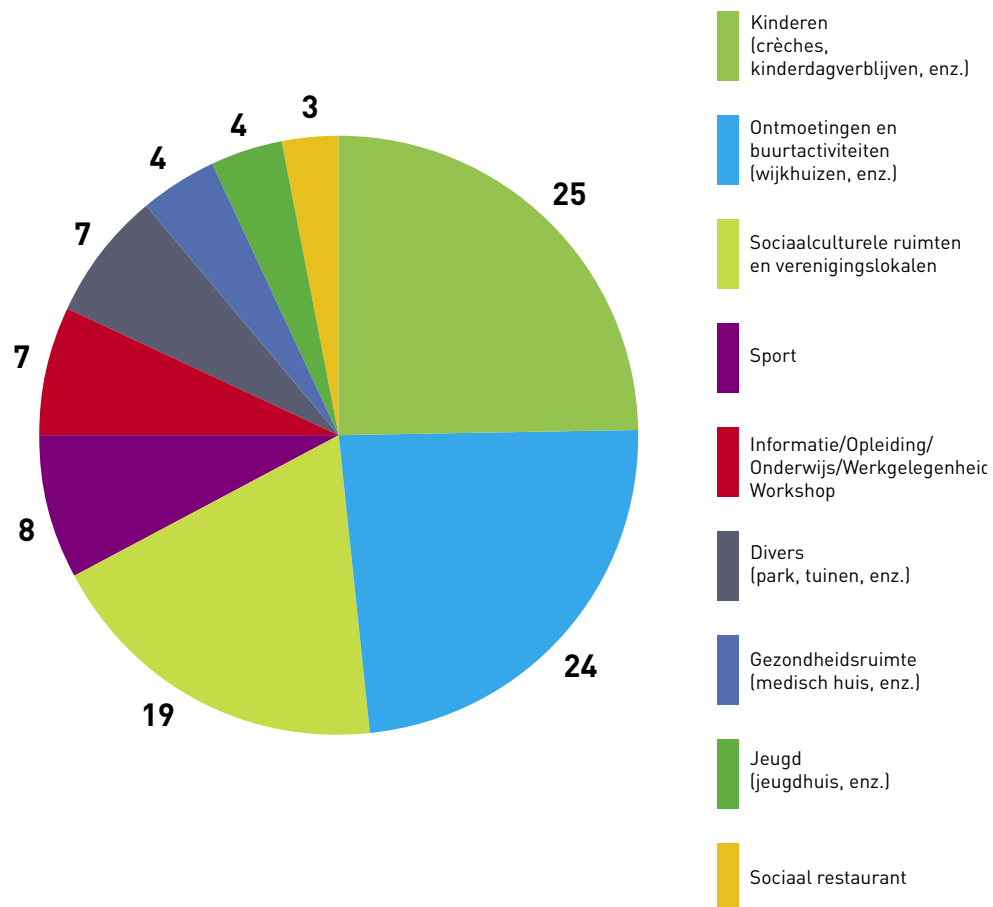

“ De Duurzame Wijkcontracten zijn er voor de inwoners en iedereen moet er zich in terug kunnen vinden. Maar daarvoor moet ook het reeds gedane werk worden gerespecteerd. Wat goed is, is zich opnieuw goed kunnen voelen in zijn wijk, en er trots op zijn. ”

Een inwoner

ENKELE BELANGRIJKE CIJFERS (1994-2011)

In het kader van deze contracten werden 90 gemeenschapsvoorzieningen verwezenlijkt. Bestemming van deze gemeenschapsvoorzieningen (*)

(*) Bepaalde gemeenschapsinfrastructuren of -voorzieningen hebben meerdere bestemmingen.

BRABANT / SCHAAARBEEK

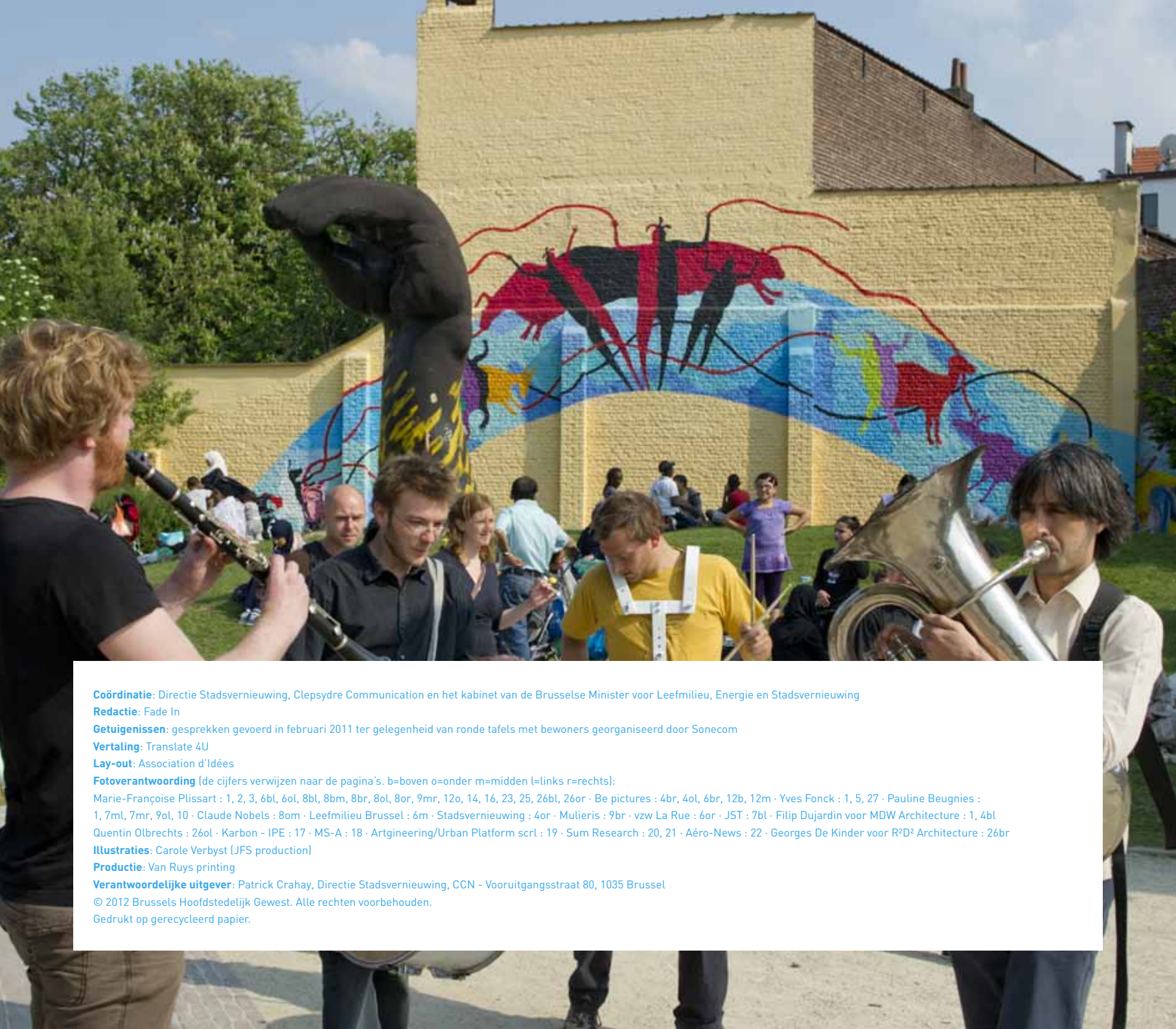
MALIBRAN / ELSENE

SCHELDE-MAAS / MOLENBEEK

HUIDEVETTERS / BRUSSEL-STAD

Coördinatie: Directie Stadsvernieuwing, Clepsydre Communication en het kabinet van de Brusselse Minister voor Leefmilieu, Energie en Stadsvernieuwing

Redactie: Fade In

Getuigenissen: gesprekken gevoerd in februari 2011 ter gelegenheid van ronde tafels met bewoners georganiseerd door Sonecom

Vertaling: Translate 4U

Lay-out: Association d'Idées

Fotoverantwoording [de cijfers verwijzen naar de pagina's. b=boven o=onder m=midden l=links r=rechts]:

Marie-Françoise Plissart : 1, 2, 3, 6bl, 6ol, 8bl, 8bm, 8br, 8ol, 8or, 9mr, 12o, 14, 16, 23, 25, 26bl, 26or · Be pictures : 4br, 4ol, 6br, 12b, 12m · Yves Fonck : 1, 5, 27 · Pauline Beugnies : 1, 7ml, 7mr, 9ol, 10 · Claude Nobels : 8om · Leefmilieu Brussel : 6m · Stadsvernieuwing : 4or · Mulieris : 9br · vzw La Rue : 6or · JST : 7bl · Filip Dujardin voor MDW Architecture : 1, 4bl
Quentin Olbrechts : 26ol · Karbon - IPE : 17 · MS-A : 18 · Artgineering/Urban Platform srl : 19 · Sum Research : 20, 21 · Aéro-News : 22 · Georges De Kinder voor R²D² Architecture : 26br

Illustraties: Carole Verbyst (JFS production)

Productie: Van Ruys printing

Verantwoordelijke uitgever: Patrick Crahay, Directie Stadsvernieuwing, CCN - Vooruitgangsstraat 80, 1035 Brussel

© 2012 Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Alle rechten voorbehouden.

Gedrukt op gerecycleerd papier.

MEER INFO

Wilt u meer te weten komen over de *Duurzame Wijkcontracten*

www.wijken.irisnet.be

Andere informatie is verkrijgbaar in de kantoren van
de gemeentebesturen die bij deze contracten betrokken zijn:

Anderlecht: www.anderlecht.be

Brussel: www.brussel.be

Vorst: www.vorst.irisnet.be

Elsene: www.elsene.be

Jette: www.jette.be

Koekelberg: www.koekelberg.be

Sint-Jans-Molenbeek: www.molenbeek.be

Sint-Gillis: www.stgillis.irisnet.be

Sint-Joost-ten-Node: www.stjoost.irisnet.be

Schaarbeek: www.schaarbeek.be

Ministerie van het Brussels Hoofdstedelijk Gewest
Bestuur Ruimtelijke Ordening en Huisvesting
Directie Stadsvernieuwing

